

УДК 3.352

Бень В.В.¹, Панкова А.Ю.²

¹ студ. гр. ФЕУ-317 НУ «Запорізька Політехніка»

² доц., канд. екон. наук НУ «Запорізька Політехніка»

ВЧЕННЯ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО ПРО НООСФЕРУ В СУЧАСНОМУ БАЧЕННІ ОРГАНІЗАЦІЇ

На сучасному етапі не всі співробітники діють відповідно до головних цілей організацій. Необхідною умовою для підвищення ефективності організації є колективний розум, що створюється в результаті співпраці та колективних зусиль. Тож актуальним є розгляд вчення Вернадського В.І. про ноосферу, що є основою сталого розвитку не тільки світового співтовариства, але й кожної окремої організації.

Сучасне вчення про біосферу створив і розвинув Вернадський В. І. (1863 — 1945). Він передбачав, що біосфера розвинеться у ноосферу. Цьому творчому генієві були притаманні не тільки глобальне мислення, але й вихід за рамки експериментальної науки. Президент Української академії наук, академік Петербурзької АН, а потім АН СРСР, член численних іноземних академій, непересічний природознавець-мислитель залишив нам цілісне бачення світу і завдань людини як на Землі, так і у Всесвіті.

Ноосфера в його розумінні - це сфера життя (біосфера), керована колективним розумом людства. Перехід біосфери в цій новий для неї якісний

стан, на його думку, неминучий, і «не може бути змінений випадковостями людської історії - окремими особистостями і течіями» [1, с. 230]. Випадковості, підкреслював він, можуть лише віддалити на деякий час настання ноосфери, але її створення неминуче. З уявлень В.І. Вернадського про шляхи формування ноосфери можна виділити наступні основні напрямки.

1. Всебічний розвиток науки. Розвиток науки, на його думку, є першою необхідною передумовою для створення ноосфери. При цьому наука повинна розвиватися всебічно, тобто не зводиться тільки до розробки нової техніки і технологій. Особлива увага та підтримка повинні бути приділені розвитку природничих наук, які пізнають закономірності природних процесів, прогнозують ступінь впливу людини на біосферу, розробляють рекомендації щодо раціонального використання її ресурсів.

2. Виключення війн з життя людського суспільства. Ноосферна цивілізація і вбивчі війни - речі несумісні. Повинні бути створені інші способи вирішення непорозумінь.

3. Створення єдиного державного об'єднання всього людства. Вернадський В.І. вважав, що створення такої єдності є необхідною умовою організованості ноосфери, і до нього людство неминуче прийде.

4. Широкий розвиток системи популяризації наукових знань. Вернадський В.І. підкреслював, що поширення наукових знань має проводитися при обов'язковій серйозній підтримці з боку держави, з огляду на важливість цієї роботи для формування високоосвіченого і розумного суспільства.

5. Розширення і поглиблення зв'язку науки і філософії. «Філософія, - відзначав учений, - завжди укладає зародок, іноді навіть передбачає цілі області майбутнього розвитку науки» [2, с. 7]. Необхідне створення такої наукової дисципліни, як «філософія техніки» для виявлення закономірностей розвитку, рушійних сил і можливостей розумного управління цим процесом, враховуючи провідну роль технічних засобів у перетворенні природного середовища та психології самої людини.

6. Становлення соціалістичної демократії і соціальної справедливості. Поняття ноосфери знаходиться в повній співзвучності з цією ідеєю.

7. Удосконалення форм міжнародних зв'язків і єдності науки. На його думку, правомірним є створення єдиної наукової мови. Це сприятиме формуванню інтернаціоналізації вчених. Також важливим є створення «наукових мозкових центрів людства» [3, с. 99].

Виходячи з викладених вище уявлень В.І. Вернадського, можна зробити висновок про те, що формування ноосфери - це досить тривалий процес цілеспрямованих дій людства щодо розумного використання своєї зростаючої науково-технічної могутності по відношенню, перш за все, до навколишнього

природного середовища. Даний процес повинен бути орієнтований на вибудовування розумних відносин людини до природи, відновлення її порушених функцій і забезпечення, таким чином, сталого розвитку людської цивілізації і біосфери як єдиної глобальної соціоприродної системи.

Наукове значення гіпотези В. І. Вернадського важко зменшити: він вперше усвідомив і здійснив синтез громадських і природних наук для аналізу глобальної діяльності людини. Його статті всім своїм змістом закликають людство усвідомити місію розуму, сенс еволюції.

Таким чином, вчення Вернадського В.І. про ноосферу допомагає зрозуміти, що для підвищення ефективності організації, для забезпечення її конкурентних переваг необхідно сформувати колективний розум. Співробітників потрібно об'єднати та направити всі їх зусилля на досягнення цілей організації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вернадський В.І. Біосфера і ноосфера / В.І. Вернадський. – М. : Наука, 1989. – 261 с.
2. Вернадський В.І. Обрані праці з історії науки / В.І. Вернадський. – М. : Наука, 1981. – 359 с.
3. Вернадський В.І. Філософія думки натураліста / В.І. Вернадський. – М. : Наука, 1988. – 520 с.
4. Теорія організації : навч. посіб. / Тетяна Василівна Терещенко, Хмельн. ун-т упр. та права.– Хмельницький : Хмельн. ун-т управління та права, 2015.– 335 с.